

OBSERVAȚII ORNITOLOGICE ÎN ZONA BĂLȚII TRAIAN-JUDEȚUL BRĂILA**ORNITHOLOGICAL OBSERVATIONS IN THE TRAIAN LAKE-BRAILA COUNTY****NICOLAE ONEA****Abstract**

In the Traian Lake area was indentified a number of 25 bird species belonging to 8 order and 18 families. From the analysis of observed ornithological fauna we can say that the number of species is very little, especially the water birds. From these only 2 species (Limosa limosa and Chlidonias hybridus) are included on the IBA criteria list.

Key words: avifauna, ornithofauna, acvatic species, terrestrial species

Cuvinte cheie: avifaună, ornitofaună, specii acvatice, specii terestre

INTRODUCERE

Balta Traian se află în județul Brăila, pe raza comunei Zăvoaia, între localitățile Însurăței și Zăvoaia (Fig. 1).

Din punct de vedere hidrologic, balta Traian este situată în bazinul Călmățuiului, având o suprafață de aproximativ 200 de hectare, împreună cu terenurile limitrofe (pajiști umede și terenuri agricole). Vegetația, atât cea acvatică, cât și cea terestră, este destul de săracă. Vegetația acvatică este reprezentată de principalele specii de plante specifice zonelor umede de câmpie (fig. 2), respectiv stuf, rogoz, pipirig, plutică, precum și numeroase alge verzi care trăiesc în masa apei. Nu am găsit date despre fauna și flora locală în literatura de specialitate. Vegetația terestră este reprezentată doar de specii ierboase (fig. 3) și foarte puține specii lemnoase (mai ales salcâm).

Până în anul 2000 balta Traian a fost utilizată în scopul creșterii și comercializării peștelui de crescătorie, în acest sens fiind executate periodic anumite lucrări hidrotehnice de aducere și scoatere a apei din bazinul bălții, prin intermediul unui canal de irigație.

După anul 2000, balta Traian și terenurile agricole învecinate trec în custodia firmei italiene S.C. Antica Fattoria S.R.L., care își propune promovarea și realizarea unei agriculturi ecologice în zonă, prin folosirea celor mai moderne tehnici din domeniul agricol. În ultimii trei ani firma Antica Fattoria și-a axat o parte din preocupările ei spre zona acvatică a teritoriului ocupat, respectiv asupra bălții Traian. În acest sens, pe baza unei documentații și a unei liste avifauniste realizate în perioada 2003-2004 de angajații firmei, aceasta solicită la începutul anului 2006 Agenției pentru Protecția Mediului Brăila să analizeze posibilitatea declarării zonei ca rezervație naturală ornitologică. În urma demersului făcut de firma Antica Fattoria, Agenția pentru Protecția Mediului Brăila ia decesia de a verifica documentația înaintată de firma italiană și de a găsi argumentele științifice necesare declarării bălții Traian ca rezervație naturală. La invitația Agenției pentru Protecția Mediului, am efectuat în comun două deplasări în zona bălții Traian, în luna iunie. Observațiile prezentate aici de noi reprezintă rezultatele obținute în urma deplasărilor efectuate.

MATERIAL ȘI METODE

Pentru observarea avifaunei s-au utilizat binoclul, luneta, determinantul și aparatul de fotografiat. În timpul deplasărilor noastre am folosit un binoclu *DEKAREM 10x50, CARL ZEISS JENA*, o lunetă ornitologică *KENKO PRO FIELD 63*, un determinant de teren: "*Guide des Oiseaux d'Europe*" (PETERSON et al., 1989) și un aparat de fotografiat digital *OLYMPUS C770*.

Metoda de lucru utilizată de noi în identificarea păsărilor de apă a fost *observația directă*, folosindu-ne de binoclu și luneta de teren. Observațiile s-au efectuat în două moduri:

- observații de la punct fix (de la marginea bălții)
- observații din mișcare (de-a lungul malurilor bălții).

Atât în cazul observațiilor de la punct fix, cât și pentru cele din mișcare, timpul afectat nu a depășit trei ore. Selectarea datelor și interpretarea lor s-a făcut numai pe baza observațiilor obținute în cele 2 deplasări efectuate în zona bălții Traian (în luna iunie, 2006). Prelucrarea datelor din teren și încadrarea speciilor observate după criterii sistematice, fenologice, calitative și cantitative, s-a realizat conform cu literatura de specialitate (DOMBROWSKI, 1946; LINȚIA, 1954, 1955; CIOCHIA, 1992; SVENSSON, 1992; BIBBY et al., 1992; BAKER, 1993; WEBER et al., 1994; HAGEMEIJER & BLAIR, 1997; BRUUN et al., 1999; MULLARNEY et al., 2000; MUNTEANU, 2001).

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Particularitățile zonelor umede din fosta lunca a Dunării, dar și a râurilor interioare (precum Călmățuiul, Siretul sau Buzăul) impun, în general, prezența unei anumite vegetații, specifice, precum și a unei avifaune, atât acvatice (în special), cât și terestre (prin speciile zonelor de ecoton), în toate ecosistemele acvatice de câmpie de tip baltă sau lac. Evident că pentru fiecare ecosistem acvatic există condiții biotice și abiotice particulare, care duc în final la diferențieri, uneori destul de mari, de la o arie la alta.

Din datele puse la dispoziție de documentația înaintată de firma Antica Fattoria cu privire la avifauna din zona bălții Traian, reiese prezența unei avifaune abundente, în care speciile acvatice sunt dominate. Astfel, din totalul de 72 de specii semnalate, 58 sunt acvatice, restul de 14 fiind terestre.

Observațiile noastre efectuate în zona bălții Traian, în luna iunie, au evidențiat prezența a 25 de specii de păsări, aparținând la 8 ordine și 18 familii (tab. 1).

Analiza fenologică a ornitofaunei semnalate indică următoarea structură:

- oaspeți de vară: 15 specii
- specii parțial migratoare: 6 specii
- sedentare: 4 specii

Dintre speciile oaspeți de vară 8 sunt cuibăritoare: corcodelul mare, barza albă, rândunica – (fig. 4) etc., pentru 5 există posibilitatea de cuibări în zonă, dar fără a avea certitudinea la data efectuării observațiilor (egreta mică, stârcul cenușiu, călifarul alb, piciorongul și chirighița cu obraz alb), iar alte 2 specii nu cuibăresc în perimetrul bălții Traian, fiind prezente aici doar în deplasări de hrănire (sitarul de mal și fluierarul de munte).

Pentru speciile parțial migratoare situația se prezintă astfel: 5 specii cuibăresc în zonă, iar una (pescărușul râzător) a fost observată doar la hrănire pe luciul bălții.

Speciile sedentare cuibăresc toate în zona bălții Traian.

Din punct de vedere ecologic, cele 25 de specii de păsări observate se împart în acvatice și terestre. Speciile acvatice sunt în număr de 16, celelalte 9 fiind terestre. Dintre speciile acvatice, 12 aparțin oaspeților de vară, iar 4 speciilor parțial migratoare. Speciile terestre au reprezentanți în toate cele 3 grupe fenologice: 3 oaspeți de vară, 2 specii parțial migratoare și 4 sedentare.

Studiind criteriile elaborate de BirdLife International pentru speciile de păsări periclitare sau vulnerabile din Europa, criteriile care stau la baza demarării procedurilor de desemnare a Ariilor de Importanță Avifaunistică (alături de celelalte criterii care decurg din legislația europeană), putem spune că doar 2 specii, respectiv sitarul de mal (*Limosa limosa*) și chirighița cu obraz alb (*Chlidonias hybridus*) pot reprezenta pentru balta Traian elementele de sprijin pentru declararea ei ca arie protejată. Din păcate, atât numărul redus de exemplare, cât și prezența lor ca specii aflate în deplasări de hrănire, reprezintă date insuficiente și de care trebuie să ținem seama în formularea concluziilor noastre.

Având în vedere faptul că luna iunie este o lună în care comportamentul reproductiv se află în plină desfășurare, pentru toate speciile de păsări, sedentare sau migratoare, ne putem pune întrebarea care este potențialul avifaunistic al zonei, mai ales că există o diferență izbitoare între numărul de specii declarat de firma concesionară a bălții Traian și observațiile noastre (72 de specii față de 25). Scopul observațiilor noastre ornitologice în zona bălții Traian a fost doar de a cunoaște situația reală, la un moment dat și de a trage anumite concluzii cu privire la propunerea firmei S.C. Antica Fattoria S.R.L. de a declara această zonă arie protejată. Din acest motiv nu am făcut o analiză comparativă cu datele furnizate de firma concesionară, acestea având pentru noi doar un caracter orientativ.

CONCLUZII

În urma observațiilor ornitologice efectuate în zona bălții Traian, comuna Zăvoaia, concluziile noastre cu privire la avifauna semnalată sunt următoarele:

În perimetrul bălții Traian au fost semnalate un număr de 25 specii aparținând la 8 ordine și 18 familii (tab. 1).

Din analiza avifaunei observate putem afirma că numărul speciilor (și în special cele acvatice) este destul de redus, iar dintre acestea doar 2 fac obiectul unor criterii specifice de protecție (conform criteriilor elaborate de BirdLife International), respectiv *Limosa limosa* și *Chlidonias hybridus*.

Pe baza acestor observații afirmăm că balta Traian intră în categoria zonelor umede cu un număr redus de specii, fără a face în momentul de față obiectul unei arii protejate.

Nu excludem posibilitatea existenței și a altor specii (chiar și la momentul prezenței noastre în zonă), dar acest lucru poate fi dovedit doar prin efectuarea sistematică în viitor a observațiilor ornitologice.

Pentru confirmarea în timp a avifaunei observate, cât mai ales pentru semnalarea și a altor specii, este absolut necesară efectuarea unui studiu pe perioada a cel puțin un an, pentru a acoperi toate aspectele fenologice ale speciilor care pot fi prezente în zonă. De asemenea, considerăm că aceasta este singura cale prin care putem să argumentăm din punct de vedere științific atât prezența unei ornitofaune în zonă, cât și posibilitatea declarării bălții Traian ca Arie de Importanță Avifaunistică (sau rezervație pe plan local).

BIBLIOGRAFIE

- BAKER K. 1993. *Identification Guide to European Non-Passerines*, Edit. The British Trust for Ornithology, Thetford: 42-43, 75-76, 107-109, 117-119, 129-131, 167-169, 206-210, 223-225.
- BIBBY C., JONES M., MARSDEN S. 2000. *Metode de teren pentru studiul păsărilor*. Publicațiile S. O. R., Cluj: 12-104.
- BRUUN B., DELIN H., SVENSSON L., SINGER A., ZETTERSTROM D. 1999. *Păsările din România și Europa*. Hamlyn Guide: 22-23, 36-41, 52-53, 56-59, 84-85, 100-101, 108-111, 128-131, 136-137, 148-149, 154-155, 194-195, 200-201, 210-215, 218-219, 230-231, 276-277.

- CIOCHIA V. 1992. *Păsările clocitoare din România*. Edit. Științifică, București: 36-37, 49-51, 53-54, 58-59, 62-63, 65-66, 69-70, 75-76, 79-80, 89-90, 92-93, 96, 100-103, 110, 123-124, 176, 204-205, 213-214, 229-232, 237-238, 240-242.
- DOMBROWSKI R. 1946. *Păsările României*, București. **1**: 51-56, 62-65, 77-80, 138-139, 163-165, 272-275, 322-324, 423-427.
- HAGEMEIJER W. & BLAIR M. 1997. *The EBCC Atlas of European Breeding Birds: Their Distribution and Abundance*, T & A. D. Poyser, London: 8-9, 46-47, 50-51, 58-59, 80-81, 92-93, 102-103, 146-147, 218-219, 232-233, 236-237, 248-249, 272-273, 294-295, 312-313, 328-329, 362-363, 461, 478-479, 574-575, 660-661, 672-673, 682-683, 688-689, 692-693.
- LINȚIA D. 1954. *Păsările din R.P.R.* Edit. Academiei R.P.R. București. **2**: 233-240.
- LINȚIA D. 1955. *Păsările din R.P.R.* Edit. Academiei R.P.R., București. **3**: 6-10, 22-26, 35-39, 92-95, 99-104, 125-128, 192-194, 258-260, 299-302, 308-310, 312-315, 346-348, 381-385, 422-426.
- MULLARNEY K., SVENSSON L., ZETTERSTROM D., GRANT P. 2000. *Bird Guide*. Harper Collins Publishers, London: 18-19, 32-35, 46-49, 54-55, 84-85, 112-113, 116-117, 124-125, 136-137, 144-145, 148-149, 170-171, 192-193, 136-137, 142-143, 298-299, 326-327, 330-331, 336-337, 340-343.
- MUNTEANU D. 2001. *Dicționar poliglot al speciilor de păsări din România*. Publicațiile Societății Ornitologice Române, Cluj-Napoca: 8, 10-13, 17, 20-22, 24-26, 28-29, 35-36, 41, 45-47.
- PETERSON R., MOUNTFORT G., HOLLOM P. A. D. 1989. *Guide des Oiseaux d'Europe*. Edit. Delachaux et Niestlé, Neuchâtel-Paris: 33-34, 44-46, 54, 56, 59, 70, 86, 89, 93, 100, 108, 113, 120, 128, 146-147, 154-157, 166-169, 172-173, 176-179, 180-183, 186-189, 202-203, 206-207, 210-213, 216-219, 224-227, 232-235, 240-243, 256-259, 268-269, 278-279, 282-285, 290-291, 306, 310, 334, 354, 357, 359-360, 362;
- SVENSSON L. 1992. *Identification Guide to European Passerines*, Stockholm: p. 57-58, 72-73, 173-175, 257-258, 267-268, 273-279, 283-284.
- WEBER P. și colab. 1994. *Atlasul provizoriu al păsărilor clocitoare din România*. Edit. S. O. R., Mediaș: 13, 19-20, 22, 25-26, 28, 33, 44, 47-48, 50, 53, 55, 57-58, 61, 78, 82, 103, 120, 122, 124-125, 127.

Fig. 1 - Balta Traian. Localizare geografică; Traian Lake. Geographical coordinates

Fig. 2 - Balta Traian; Traian Lake

Fig. 3 - Zonă de pășunat; Grassing area

Fig. 4 - Grup de rândunele-juvenili; Swallows group - juveniles

Tabel 1

Speciile semnalate în zona bălții Traian
The species observed in the Traian lake area

Nr. crt.	Specia	Denumire populară	Ordin	Familia	Nr. ex.	Fen.	Cuib.	TipE
1	<i>Podiceps cristatus</i>	Corcodel mare	Podicipediformes	Podicipedidae	25	OV	C	Acv.
2	<i>Egretta garzetta</i>	Egreta mică	Ciconiiformes	Ardeidae	18	OV	C?	Acv.
3	<i>Ardea cinerea</i>	Stârc cenușiu	Ciconiiformes	Ardeidae	9	OV	C?	Acv.
4	<i>Ciconia ciconia</i>	Braza albă	Ciconiiformes	Ciconiidae	12	OV	C	Acv.
5	<i>Tadorna tadorna</i>	Călfar alb	Anseriformes	Anatidae	45	OV	C?	Acv.
6	<i>Aythya ferina</i>	Rața cu cap castaniu	Anseriformes	Anatidae	86	MP	C	Acv.
7	<i>Anas platyrhynchos</i>	rața mare	Anseriformes	Anatidae	7	MP	C	Acv.
8	<i>Circus aeruginosus</i>	Erete de stuf	Falconiformes	Accipitridae	1	OV	C	Acv.
9	<i>Phasianus colchicus</i>	Fazan	Galliformes	Phasianidae	2	S	C	Ter.
10	<i>Fulica atra</i>	Lișiță	Gruiformes	Rallidae	200	MP	C	Acv.
11	<i>Gallinula chloropus</i>	Găinușă de baltă	Gruiformes	Rallidae	18	OV	C	Acv.
12	<i>Vanellus vanellus</i>	Nagăț	Charadriiformes	Charadriidae	31	OV	C	Acv.
13	<i>Himantopus himantopus</i>	Piciorong	Charadriiformes	Recurvirostridae	17	OV	C?	Acv.
14	<i>Limosa limosa</i>	Sitar de mal	Charadriiformes	Scolopacidae	64	OV		Acv.
15	<i>Actitis hypoleucos</i>	Fluierar de munte	Charadriiformes	Scolopacidae	16	OV		Acv.
16	<i>Larus ridibundus</i>	Pescăruș râzător	Charadriiformes	Laridae	53	MP		Acv.
17	<i>Chlidonias hybridus</i>	Chirighiță cu obraz alb	Charadriiformes	Sternidae	14	OV	C?	Acv.
18	<i>Melanocorypha calandra</i>	Ciocârlie de Bărăgan	Passeriformes	Alaudidae	29	MP	C	Ter.
19	<i>Hirundo rustica</i>	Rândunică	Passeriformes	Hirundinidae	21	OV	C	Ter.
20	<i>Lanius collurio</i>	Sfrâncioc roșiatic	Passeriformes	Laniidae	3	OV	C	Ter.
21	<i>Sturnus vulgaris</i>	Graur	Passeriformes	Sturnidae	6	MP	C	Ter.
22	<i>Pica pica</i>	Coțofană	Passeriformes	Corvidae	12	S	C	Ter.
23	<i>Corvus frugilegus</i>	Cioara de semănătură	Passeriformes	Corvidae	16	S	C	Ter.
24	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Lăcar mare	Passeriformes	Sylviidae	2	OV	C	Ter.
25	<i>Passer montanus</i>	Vrăbia de câmp	Passeriformes	Passeridae	72	S	C	Ter.

Nicolae Onea

Muzeul Brăilei, Secția de Științe ale Naturii,
Parcul Monument nr. 2, cod 810296,
Brăila, tel. 0339401006,
e_mail: onea.nicolae@muzeulbrailei.ro